

КОЗАЦЬКОМУ РОДУ

Мирослав Скуратко у дзеркалі буремної історії (уривки спогадів про журналістику, колегу-патріота)

Ми почали працювати у редакції газети „Ленінська молодь” влітку 1967 року. На відміну від залізобетонних компартійних видань „Вільна Україна” та „Львовская правда”, молодіжка вирізнялася умовно більшою свободою думки і ширшим тематичним діапазоном. За тогочасними уявленнями.

З Мирославом ми одночасно стали і членами Спілки журналістів – тоді СССР (1970 рік), а у 1988 році – членами правління президії Львівської організації новоствореного Фонду культури України. Українське відділення ФК очолив затятий компартієць поет Борис Олійник, а Львівську організацію – народний художник України Еммануїл Мисько. Так само, як і Мирослав, з вимушених переселенців із Польщі.

Разом із Мирославом ми – члени президії Львівської організації спілки журналістів ще СССР. Єдиної і неділимой. „Інженери людських душ”, ідейні погоничі „комуністичного будівництва”. Насправді – уярмленіа советських громадян в духовній облуді антинародного режиму „Імперії зла”. І, знову ж, разом із Скуратком – делегати трьох з’їздів журналістів України, зокрема, справді історичного VII з’їзду, який проголосив незалежність української спілки журналістів та її вихід із „Союзу журналістів в СССР”.

Від імені львівської делегації зачитав на з’їзді звернення про потребу окремого державного комітету (Міністерства) інформаційної політики України для моніторингу національно-державних інтересів та ведення належної внутрішньої і зовнішньої інформаційної розбудови в інтересах України, відсічі вже тоді потужній інформаційній внутрішній і зовнішній війні проти патріотично-незалежної України. Фашистами нас ще не таврували, але до того все йшло.

Оскільки більшість делегатів з’їзду становили представники зросійщеного центру і сходу, пропозицію зустріли в штики. Досі повноцінний інформаційний орган захисту національних інтересів держави в умовах уже гарячої війни проти України так і не створений. А навіщо?! Відтоді минуло 30 років.

Незабаром, після проголошення спілчанської незалежності, у Львів прибула збірна делегація

„Саюза журналістаф” СССР. Як члени президії ЛО СЖУ, беремо з Мирославом участь у перемовинах. Очолює делегацію москвич – Сухомлинов. Настирний і знаочий. У її складі – відомі журналісти. Обіцяють золоті гори. „Мы же братья по профессии”. Відтепер членські внески сплачуватимуть у... доларах. Але ж у нас доларів немає. „Мы будем платить за вас. Мы должны быть сообща”.

Ясна річ, московську схему ми „поховали”. Та оскільки ми „брати по перу”, перемовини завершилися традиційною п’ятикою. Вже у неформальній бесіді запитую Сухомлинова, чому прибули до Львова, а не до столичного Києва. „Понимаешь, если мы уговорим львовян, Киев под нас сразу ляжет”.

Що стосується діяльності СЖУ, то особисто у мене більше застережень і неприйняття, ніж схвалення. Загалом – рудимент совєцької спілки, і, як кожна копія, – слабка і навіть гротескна. Спілка має забезпечувати професійну, особливо викривально-критичну діяльність журналістів.

Оскільки існує законодавство про захист честі, гідності і ділової репутації, збір критичних матеріалів щодо зловживань вкрай проблематичний, закон України „Про звернення громадян”, який передбачає службове реагування силових служб на критичні публікації, практично не діє, а кожен бажаючий може „затягати” критичного дописувача по судах, без жодної відповідальності (у гіршому разі, у задоволенні позову відмовляють), існує гостра потреба у спеціалізованому юридично-правовому захисті журналістів.

У цьому відношенні „четверта влада” винятково обійдена, ба – опущено-принижено-прибита. Журналістські організації – фінансово ледве жевріють, в усьому залежні від влади. У свою чергу, та скорумповано-олігархічна й прямо зацікавлена у знищенні незалежних мас-медіа. Фактично більшість існуючих видань – регіонально-маргінальні. Секс, скандали, судоми дезорганізованої спільноти. На відміну від тупо компартійних ЗМІ, навіть доволі цікавих в останні роки догнивання СССР, сучасна журналістика – убоге заробітчванство.

Ось де мало б сказати своє вагоме конструктивне слово правління СЖУ, сформулював-

Я. Фейло, Руслана Рей, М. Скуратко, М. Лубкович.

ши чітку державотворчу позицію „четвертої влади” – інформаційного забезпечення розбудови нової, вільної, демократичної України. Або ми реальна й ефективна „четверта влада”, з судово-правильним забезпеченням, з усіма правами й обов’язками, або – бойкот перших трьох гілок влади.

А Мирослав Скуратко, працюючи з 1987 року заступником голови облтелерадіокомітету, у дуже непростий час своє слово сказав попри позицію ортодоксально-навіженого голови Б. Шайдецького, забезпечував зелену вулицю постійному висвітленню тогочасних справді вікопомних подій.

Мільйони людей виявилися свідками національно-державного пробудження, й собі стаючи активними учасниками державотворчих змін. Шайдецький заборонила передачі, погрожуючи Скураткові, мовляв, з тобою ще круто поквитуються. Сибір великий і суворий. Для сина убієнного такі слова – не порожній звук. Водночас уже й всесильний голова не міг заборонити висвітлення у прямому ефірі безпрецедентних подій, оскільки фінансування ТРК здійснювала обласна рада, а не обком партії, перед яким той плазував.

Без перебільшення, історична заслуга Мирослава Скуратка у стійкій національно-патріотичній позиції у критичні часи протистояння старого репресивного режиму і становлення засад демократії, коли ще ніхто не знав, чим усе закінчиться. У національно-вирішальний час Скуратко виявився на своєму місці, на потрібній посаді і головне – на громадянській висоті.

Львівська ТРК виявилася не лише потужним променем надії у царині політичної п’їтми, а й надала фізичний прихисток таким новітнім утворенням, як Клуб творчої молоді, театрові політичної сатири „Не журись”. Ніде не надавали приміщення. А тут – просимо дуже. Коли артисти виступали з гостро кра-

мольними номерами, на Високий замок прибували „десанти” з КГБ. Скуратко тримався відверто незалежно. Уже за цю непохитну позицію – гласність і демократія, правда і Україна! – Мирослав заслуговує на увічнення в аналах української журналістики і вдячну пам’ять нащадків.

З прямими ефірами виникали перешкоди, тому на мітингах збирали кошти для оплати передач. Відтак Скуратко зробив політичний ефір безкоштовним, однак, за інерцією, кошти продовжували збирати. Згодом генеральний директор, яким він був призначений з проголошенням державної незалежності, був заскочений, дізнавшись, що кошти втрачені, хоча до ТРК вони не дійшли.

Люди є люди. Революцію роблять романтики, а користають з неї негідники. Тому змушений був піти з посади керівника ТРК на обласне радіо. А у 1991–1997 роках очолював Львівську організацію спілки журналістів. Днесь Національну. Традиційно посада – декоративно-ритуальна. А останнім часом відповідав у ній за ветеранів пера – до останнього свого подиху: 12 серпня 2019 р. Завдяки чому й ваш дописувач якось трапив у дуже дорогу ресторацію з нагоди Дня журналіста. Виставляла, ясна річ, обласна влада. Закликаючи... не любити її, нещадно викривати недоліки. Спілчанські ж очільники запевняли у налаштованості плідної співпраці. Було дуже смачно і ще більш весело. Чомусь більше не запрошували.

Як жартував один посвячений: журналістика багато дає. Якщо її вчасно залишити. Професія – стиль і спосіб життя, у кінці життя – вже нічого не змінить. Тільки пишеш. Кожному – своє.

Павло РОМАНЮК, 80 років, 50 з них – спілчанських, лауреат премій СЖУ „Золоте перо”, „Журналіст року”, автор книг без гонорарів.